

שמוחת הפורים – שמוחת הבית והזוגיות

אסתר פרק ה': ויתאפק המן, ויבוא אל-ביתו; וישלח ויבא את-אוהביו, ואת-זרש אשתו. ויספר להם המן את-כבוד עושרו, ורוב בניו; ואת כל-אשר גידלו המלך ואת אשר נישאו, על-השרים ועבדי המלך. ויאמר, המן-אף לא-הביאה אסתר המלכה עם-המלך אל-המשתה אשר-עשתה, כי אם-אותי; וגם-למחר אני קרוא-לה, עם-המלך. וכל-זה, איננו שווה לי: בכל-עת, אשר אני רואה את-מרדכי היהודי-יושב, בשער המלך. ותאמר לו זרש אשתו וכל-אוהביו, יעשו-ועץ גבוה חמישים אמה, ובבוקר אמור למלך ויתלו את-מרדכי עליו, ובוא-עם-המלך אל-המשתה שמח; וייטב הדבר לפני המן, ויעש העץ.

פרק ו': וישב מרדכי, אל-שער המלך; והמן נדחף אל-ביתו, אבל וּחפוי ראש. ויספר המן לזרש אשתו, ולכל-אוהביו, את, כל-אשר קרהו; ויאמרו לו חכמיו וזרש אשתו, אם מזרע היהודים מרדכי אשר החילות לנפול לפניו לא-תוכל לו--כי-נפול תיפול, לפניו. עודם מדברים עימו, וסריסי המלך הגיעו; ויבהילו להביא את-המן, אל-המשתה אשר-עשתה אסתר.

חולין קלט' ע"ב: משה מן התורה מנין (בראשית ו, ג) בשגם הוא בשר. המן מן התורה מנין (בראשית ג, יא) המן העץ. אסתר מן התורה מנין (דברים לא, יח) ואנכי הסתר אסתיר מרדכי מן התורה מנין דכתיב (שמות ל, כג) מר דרור ומתרגמינן מירא דכיא:

אסתר רבה פרשה ט': ובכלם לא היו יודעים לתת עצה קזרש אשתו, שהיו לו שלש מאות ונשים וּחמשה בעלי עצה, קמנין; מות החמה, אמרה לו אשתו אדם זה שאתה שואל עליו אם מזרע היהודים הוא, לא תוכל לו, אם לא תבוא עליו בַחַכְמָה בְּמָה שְׁלֵא נָסָה אֶחָד מִבְּנֵי אִמְתּוֹ, שֶׁאִם תִּפְּלוּ לִכְבֹּשׁן הָאֵשׁ, כָּבֵר הָצֵלוּ חֲנֻנְיָהּ וְחֻבְרָיו. וְאִם לִגְב אֲרִיזוֹת, כָּבֵר עֲלֶה דְנִיָּאל מֵתוֹכוֹ. וְאִם תִּאֲסָרְהוּ בְּבֵית הָאֲסוּרִים, כָּבֵר יֵצֵא יוֹסֵף מֵתוֹכוֹ. וְאִם בְּמוֹלֵי תִּסְיֵק תִּחְתִּי, כָּבֵר הִתְחַנֵּן מִנְּשָׂה וְנָעֲתֵר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִפְקֵ מִיָּנִיָּה. וְאִם בְּמִדְבָּרָא תִּגְלוּנִיָּה, כָּבֵר פְּרוּ וְרִבּוּ אֲבוֹתֵינוּ בְּמִדְבָּר, וְכִמָּה נְסִיחוֹת נִתְּנָסוּ וּבְכָלן עָמְדוּ וְנָצְלוּ. וְאִם עֵינֵינוּ תַעֲזוּר הָרִי שְׁמִשׁוֹן דְּקִטְל כְּמָה וְכִמָּה נִפְּשַׁתָּא מִפְּלִשְׁתָּאֵי כַד עֵינֵי. אֲלָא צְלוּב תִּיָּה עַל צְלִיבָא, דְּלֵא אֲשַׁכְּחִינן חַד מִן עַמּוּי דְּאֲשַׁתְּזִיב מְנִיָּה, מִיָּד וְיִיטֵב הַדְּבָר לִפְנֵי הַמֶּן וְיַעֲשֵׂה הָעֵץ.

עבודה זרה ו' ע"ב: מנין שלא יושיט אדם כוס של יין לנזיר ואבר מן החי לבני נח ת"ל (ויקרא יט, יד) ולפני עור לא תתן מכשול והא הכא דכי לא יהיבין ליה שקלי איהו וקעבר משום לפני עור לא תתן מכשול הב"ע דקאי בתרי עברי נהרא דיקא נמי דקתני לא יושיט ולא קתני לא יתן ש"מ. **ספר החינוך:** ובכלל האיסור להשיא לאדם עצה שאינה הוגנת לו

כלי יקר בראשית ב', יח': "לא טוב היות האדם לבדו" לפי שבכל מקום שיש שינוי ומחלוקת אין הטובה מצוי שם שהרי מטעם זה לא נאמר כי טוב בשני לפי שבו נברא המחלוקת כי כל מספר שנים יש בו חלוקה ופירוד. ואם כן אם היה האדם נוצר כל אחד מהם מחומר בפני עצמו אם כן יהיו שנים גופים מוחלקים ולא יהיה הטוב דבק בהם יען כי יהיו נעדרים מן האהבה והאחדות ויהיו קרובים לבא לידי פירוד ומריבה וליתן ריוח בין הדבקים והאדם מדיני בטבע צריך יותר אל האהבה והאחדות מכל שאר בעלי חיים לפיכך אמר שלא טוב היה אם יהיה האדם נוצר מן חומר אחד והאשה מן חומר אחר לפיכך אעשה לו עזר כשהיו מן חומר אחד אז יהיה כל אחד לעזר ולהועיל אל השני ויהיו זה כנגד זה פונים פניהם זה לזה כי זה מורה על האהבה כמ"ש (תהלים טז) שויתי ה' לנגדי תמיד. שאין פירושו של התנגדות של מריבה אלא התנגדות של אהבה כמים הפנים, לאפוקי בזמן שהמריבה מצוייה כל אחד פונה לחבירו עורף ולא פנים, לכך נאמר אעשה לו עזר כנגדו.

כלי יקר שמות כה', כב': ועשית כפורת. כסוי מלמעלה רמז שצריך לכסות סודות התורה שלא לגלותם ברבים כי דברים שכסה עתיק יומין אל תגלה אותם וכמ"ש (משלי יא יג) ונאמן רוח מכסה דבר. וכתוב (שם כה ב) כבוד אלהים הסתר דבר. ושני כרובים בדמות מלאכים שנקראו כרובים ובדמות ילדים קטנים להורות שאם הרב דומה למלאך ה' צבאות והוא נקי מן החטא כתינוק בן שנה אז יבקשו תורה מפיהו, וצריך להיות נקי מאלהים ואדם, כי לצאת ידי שמים היו הכרובים פורשי כנפים למעלה ולצאת ידי הבריות היו פניהם איש אל אחיו המורה גם אל השלום הניתן לאוהבי התורה והיו יחדיו תואמים בשלום וריעות, אל הכפורת יהיו פני הכרובים שכל מגמת פניהם יהיה אל התורה שבארון לא כאותן אשר המה חכמים בעיניהם ודורשים לכבוד עצמם ולא לכבוד התורה.

רבנו בחיי שמות כה', יח': וע"ד הפשט שנים כרובים זכר ונקבה היו להודיע כמה ישראל חביבין לפני הקב"ה כחבת זכר ונקבה, וכן דרשו רז"ל במסכת יומא פרק אמר להם הממונה אמר רב קטינא בשעה שישראל עולים לרגל היו מגלים להם את הפרוכת ומראים להם הכרובים שהם מעורים זה בזה ואומרים ראו חבתכם לפני המקום כחבת זכר עם נקבה, וכן כתיב (מלכים א ז':ל"ו) כמעט איש וליות אמר רבה בר שילא כאיש המעורה בלויה שלו.

העמק דבר הנצי"ב מוולוז'ין: לא טוב היות האדם לבדו. לא לענין נקבה דבר ה' שיהא ממין האדם. דזה פשיטא שלא גרע האדם מכל הברואים שהנקבה המקיימת המין הוא ממינו. אלא לא טוב שיהי' לו נקבה כמו לשארי ברואים שאינם לעזר בכל הליכות החיים ורק בעת הזווג היא מזדמנת לפניו. אבל לא טוב שיהא האדם בזה האופן. (והכי פי' הראב"ד בס' בעלי הנפש בהקדמה): **אעשה לו עזר כנגדו.** משום שהאדם אין טבע מינו באופן אחד. כי כל המדות וכל הברואים כלולים בו. וזה האדם טבעו נוטה לזה האופן. וזה האדם להיפך. ע"כ יש לעשות העזר שהיא האשה ראויה לכל אופן שיהא בהאיש. והיינו כנגדו איך שהוא נצרך לעזר תמידי לפי תכונתו.

הרחב דבר שם: זהו לפי פשוטו. והמדרש ידוע בפירוש רש"י 'זכה עזר, לא זכה כנגדו'. אמנם גם לפי הדרש אינו במשמעות שתהא נבראת כדי לצערו, ואיך משמע בלשון ה' "עזר כנגדו" שיהא או עזר או כנגדו. אלא הכוונה שהניגוד יהא לעזר. שהרי מי שהוא כעסני ורגזני אם אשתו תהא עוד מסייעתו לכך, אע"ג שבשעת הרוגז הוא נהנה מזה והיא לו לעזר, אבל אח"כ שסר הרוגז יש לו צער הרבה מזה שהוסיפה אשתו אש ועצים והרי היא כנגדו, משא"כ אם תהא מנגדתו מתחילה ותשכך חמתו ותפייס אותו האדם שהוא מרגיז עליו, אע"ג שנראית באותה שעה שהיא מנגדתו, מ"מ היא העזר האמיתי שאין למעלה הימנו. וכן מי שטבעו ששמח ביותר, וכדומה בכל המדות. וא"כ הפירוש "עזר כנגדו" במה שתהיה מנגדתו תהיה לעזר. וחז"ל הוסיפו שאם זכה נשאר העיקר "עזר" היינו במה שהיא מנגדתו מתחילה, ואם לא זכה נשאר העיקר "כנגדו" במה שהיא עזר מתחילה והיא מסייעתו לכל רוח רעה שעוברת עליו, ואין לך "כנגדו" גדול מזה.

אסתר פרק ד': ואת-פתשגן כתוב-הדת אשר-ניתן בשושן להשמידם, נתן לו--להראות את-אסתר, ולהגיד לה; ולצוות עליה, לבוא אל-המלך להתחנן-לו ולבקש מלפניו--על-עמה. ויבוא, התך; ויגד לאסתר, את דברי מרדכי. ותאמר אסתר להתך, ותצווהו אל-מרדכי. כל-עבדי המלך ועם-מדינות המלך יודעים, אשר כל-איש ואישה אשר יבוא-אל-המלך אל-החצר הפנימית אשר לא-ייקרא אחת דתו להמית, לבד מאשר יושיט-לו המלך את-שרביט הזהב, וחייה; ואני, לא נקראתי לבוא אל-המלך--זה, שלושים יום. ויגידו למרדכי, את דברי אסתר. ויאמר מרדכי, להשיב אל-אסתר: אל-תדמי בנפשך, להימלט בית-המלך מכל-היהודים. כי אם-החרש תחרישי, בעת הזאת--ריוח והצללה יעמוד ליהודים ממקום אחר, ואת ובית-אביך תאבדו; ומי יודע--אם-לעת כזאת, הגעת למלכות.

פורים שמח